

Cucheras per contemplar il misteri da la vita

Prest ord stampa: Poesias da Barbara Gaugler e da Daniel Monn

■ **(anr/vi) L'emna proxima vegn «Teisser reits da plaid» da Barbara Gaugler e da Daniel Monn ord stampa. Il nov cudesch porscha poesias tudestgas cun versiuns sursilvanas. La poesia rumantscha è savens pli lomma e neidia che la versiun originala.** «Teisser reits da plaid» è in titel poetic. Igl è in titel che descriva bain la lavur da la lirica *Barbara Gaugler* e dal translatur ed autur *Daniel Monn*. Las tailas ch'els taisan èn pitschens maletgs da la vita – maletgs che descrivan sentiments cun precisun sorprendenta.

Ils 20 da fanadur prelegian Gaugler e Monn en la Casa Caltgera a Laax ord il nov cudesch.

Patratgs che fan bain

«Las poesias ed ils maletgs èn per mai sco cucheras per contemplar e meditar il misteri da la vita», scriva Monn da las poesias da Gaugler en il preavis. El haja gi la chaschun d'udir pliras prelecziuns da Gaugler. «Sia verva ha tschiffà mai. Ses texts èn fitg concis en in stil gigin che sa restrenscha a l'essenzial.» Ils patratgs

fetschian bain ad ins. Els sajan profunds e porschian ina buna basa per meditar.

Per quest motiv ha Monn gi gust d'exprimer ils poems da Gaugler en sia lingua materna. Monn ha tessi ils patratgs da Gaugler sin ses taler rumantsch. Las raits ch'i ha dà han plaschè uschè bain a l'autura ch'ella ha vuli publitgar las poesias rumantschas ensemen cun las versiuns originalas. Il resultat è ina collecziun da var tschuncanta poesias, mintgi-na tessida en rumantsch e tudestg.

Lingieradad rumantscha

Las versiuns rumantschas paran pli ruassaivlas. Quest'impressiun po avair da far cun la scripziun pitschna dal rumantsch, ma forsa era cun la sonorità dal sursilvan. Sch'ins cumpareglia las poesias rumantschas cun las tudestgas croda era en egl: Monn ha verbalisà blearas sequenzas. Uschia daventan las lingias pli lingieras e miaivlas, ellas cuntegnan bunamain dapli vita che las lingias tudestgas cun ils substantivs statics e sterics.

Ma simpel n'èsi segir betg stà per

Monn. Gaugler sa serva era da plects che n'existan betg en il mintgadi rumantsch, p. ex. «Brandung», «Gestrandeter», «Gezeiten», «Strandgut». Monn ha dumagnà nà era tar talas expressiuns ina translaziun persvadenta. Ord «Brandung» ha el fatg ina «unda furibunda» e «Strandgut» è daventà «rauba da naufragi».

La versiun rumantscha regorda savens a las poesias da *Tresa Rùthers-Seeli*. Sco Rùthers dovra era Monn respectivamain Gaugler be paucs e simpels plects per evocar in maletg da vita cler e pulpì.

Duas biografias

Il nov cudesch è gia la sisavla publicaziun da Barbara Gaugler-Straumann. Ella è naschida il 1928, ha emprendì da bibliotecara ed è sa scolada pli tard sco psicologa, grafologa e psicologa d'uffants. Sco cunterpais a la lavur analitica scriva ella poesias e malegia. Il 1988 è cumparì l'emprim cudesch da poesias da Gaugler. «Wortnetze weben / Teisser reits da plaid» è il sisavel cudesch.

Daniel Monn-Brassel è naschì il 1962

a Mustér. El ha studegià teologia e rumantsch a Friburg. Da preschent è el lavurer pastoral a Turitg. Monn è stà redactor da la «Talina» ed ha gidà a parturir la gasetta da giuventetgna «Punts». En la «Litteratura» ha Monn era gia publictà atgnas poesias.

Barbara Gaugler-Straumann, Daniel Monn: «Wortnetze weben / Teisser reits da plaid». Chasa editura Offene Szene Literatur (OSL). 144 paginas. 19,50 francs. Basilea 2005. ISBN 3-9523004-2-X.

La prelecziun dals 20 da fanadur en la Casa Caltgera a Laax cumenza a las 20.00.

Poesias ord «Teisser reits da plaid»

*En mintga
daguot rugada
cupidan
juvels
dil mument*

*

*Ier
hai jeu piars
ina poesia*

*plaid da veider
dil tuttafatg
transparents*

nunpussai vel d'anflar

*

*Cristaglia
sesereina
ord la direzia
dil grep*

*en fladadas
immens
liungas
sefa*

la transformaziun